

آیین‌های شب شهادت امام رضا(ع) و شام غریبان آن حضرت با حضور تولیت آستان قدس رضوی، جمعی از مسئولان کشوری و استانی و خیل عظیم زائران در بارگاه منور رضوی برگزار شد

ایران امام‌رضایی

خدامان و کارکنان بارگاه منور رضوی با جامه‌های سیاه‌انده، در حالی که لاله‌های شمع را بر دست گرفته‌اند در مراسم شام غریبان امام رضا(ع) فریاد «یا رضا(ع)» سر دادند.

به گزارش آستان‌نیوز، شام غریبان هنگامه‌ای است که گنبد طلایی در ماتم فرورفته صدای آذان مغرب در شهر می‌پیچد و بانوی «شام غریبان رضا امشب است…» همه‌همی در دل‌ها به پامی شود.

خدامان و کارکنان بارگاه منور رضوی، رضا خوراکیان مدیر عالی حرم مطهر رضوی، حجت الاسلام حسین شریعتی‌نژاد رئیس تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی، حجت الاسلام علی عسکری معاون فرهنگ و زیارت استانداری خراسان رضوی و چند تن دیگر در حالی که لاله‌های شمع را بر دست گرفته‌اند در صفوفی منظم با زمزمه صلوات خاصه به سمت حرم مطهر گام برمی دارند.

زائران و مجاوران پیش از آغاز مراسم گرداگرد این صف معنوی ایستاده‌اند. هرچه خدامان آرام‌آرام به حرم مطهر نزدیک و نزدیک‌تر می‌شوند دل‌ها بیشتر می‌لرزد و دست‌ها به سوی آسمان بلند می‌شود. پیش از آنکه جمعیت خدامان وارد صحن انقلاب شود، آیت‌الله احمدمروی تولیت آستان قدس رضوی، در پیشگاه خدامان قرار می‌گیرد. با قدم‌هایی آهسته‌به سوی پنجره فولاد گام برمی دارد، متوسل به امام رضا(ع) می‌شود و آیاتی از کلام‌الله مجید را به یاد رهبر شهیدقرائت می‌کند.

حال نوبت به مداحی حاج مهدی‌رسولی می‌رسد تادل‌ها را برای فراقی عظیم آماده کند. او در محضر خدامان این بارگاه ملکوتی از خادم باوفای امام، اباصلت می‌خواند که نامش، وفاداری و ایمان به امام زمان رامعنا می‌کند، خادمی که سراسر عمرش در خدمت امام بود تا عنوان خادمی را رونق ببخشد.

مراسم کم‌کم به لحظات پایانی خود نزدیک می‌شود، لحظاتی که خبر از پایانی سخت می‌دهد، دو ماه عزاداری، دو ماه اشک ماتم برای عزیزترین بندگان خدا به پایان رسید و اشک خدامان در آخرین لحظات با این دعا همراه شد که یا امام رضا(ع)، این اندک خدمت ما را قبول بفرما.

قائم‌مقام تولیت آستان قدس رضوی خبر داد

ورود بیش از ۴ میلیون و ۷۰۰ هزار زائر به مشهد در روزهای پایانی ماه صفر

قائم‌مقام تولیت آستان قدس رضوی از ورود بیش از ۴ میلیون و ۷۰۰ هزار زائر در روزهای پایانی ماه صفر و ایام شهادت اهل بیت(ع) به مشهد مقدس خبر داد.

به گزارش آستان‌نیوز، مصطفی فیضی، قائم‌مقام تولیت آستان قدس رضوی با اشاره به آمار ورود زائران به مشهد مقدس در ایام سوگ رحلت پیامبر اکرم(ص)، شهادت امام حسن(ع) و امام رضا(ع) گفت: مطابق با آمارهای رسمی، افزون بر ۴ میلیون و ۷۰۰ هزار زائر از شهرهای مختلف کشور وارد مشهد مقدس شدند.

فیضی با اشاره به آمار زائران پیاده در این ایام گفت: از این میزان، حدود ۷۰۰ هزار نفر از زائران با پییومند مسیرهای مواصلاتی به صورت پیاده، به آستان مقدس رضوی مشرف شدند.

قائم‌مقام تولیت آستان قدس رضوی با اشاره به برنامه‌ریزی‌های انجام شده برای پاسخ‌گویی به این حجم عظیم از زائران، ابراز کرد: در راستای خدمت‌رسانی به زائران و مجاوران، بیش از ۲۰۰ موکب پیرامونی حرم مطهر رضوی، به‌طور فعال به ارائه خدمات در حوزه‌های اسکان و پذیرایی پرداختند. وی گفت: بیش از هزار و ۷۰۰ هیئت عزادار از مناطق مختلف کشور، برای عرض ارادت و برگزاری مراسم سوگواری وارد حرم مطهر شدند.

فیضی با اشاره به چالش‌های مدیریت جمعیت در این ایام، خاطرنشان کرد: امسال با جمعیتی روبه‌رو بودیم که بسیار بیشتر از پیش‌بینی‌های قبلی بود و این زائران زودتر از موعد مقرر به مشهد مقدس مشرف شدند. در همین راستا، تمامی امکانات آستان قدس رضوی و شهر مشهد برای خدمت‌رسانی بی‌وقفه به زائران بسیج شده است.

قائم‌مقام تولیت آستان قدس رضوی با تأکید بر ضرورت همکاری‌های نهادهای، مسئولان دولت در خواست‌کرد با بسیج‌حداکثری امکانات، در ایام بازگشت زائران، ما را در مدیریت تردد و خدمات‌رسانی یاری کنند.

برافراشتن پرچم‌های سرخ انتقام در حماسه زنان نوغان

همزمان با سالروز شهادت امام رضا(ع)، آیین سنتی -حماسی «زنان نوغان» با عنوان «رستاخیز زنان ایران» و با حضور گسترده بانوان مشهدی از مسیر تاریخی نوغان تاحرم مطهر رضوی برگزار شد.
زنان مشهدی هر سال با حضور در این آیین با حفظ و انتقال هویت تاریخی، تداوم سنت دیرینه عزاداری زنان نوغان و انتقال نسل به نسل این نماد ارادت به امام رضا(ع) را بر عهده دارند. نمادی که با پیوند سوگواری و آرمان‌های حماسی، امسال نیز با همراهی عزاداری مذهبی با رویکرد استکبارستیزی انجام شد. این اجتماع که در رواق دارالرحمه همراه با سخنرانی و مرثیه‌سرایی انجام شد با اهتزاز پرچم‌های سرخ «یا لثارات الحسین(ع)» که تأکید بر انتقام و دفاع از وطن با الگوی صبر زینبی است، جلوه‌ای متفاوت پیدا کرد. بانوان شرکت‌کننده در این برنامه یاد و نام شهدای میهن، به‌ویژه امام شهید و شهدای مدرسه شجره طحیه میناب را گرامی داشتند.

تولیت آستان قدس رضوی با تأکید بر ضرورت حفظ وحدت و انسجام ملی، گفت: ملت ایران برای همه مظلومان و ستمدیدگان عالم یک الگو است و باید با اتحاد، انسجام و اعتماد به دست‌اندرکاران کشور و در رأس همه، رهبر معظم انقلاب اسلامی، مسیر عزت، عظمت، شکوه و استقلال خود را ادامه دهد.

به گزارش آستان‌نیوز، آیت‌الله احمد مروی در آیین سنتی خطبه‌خوانی شب شهادت حضرت علی بن موسی الرضا(ع) که شامگاه چهارشنبه ۲۱ مرداد ۱۴۰۵ با حضور خدامان و زائران بارگاه منور رضوی در صحن پیامبر اعظم(ص) حرم مطهر رضوی برگزار شد، با تسلیت ایام ارتحال پیامبر اکرم(ص)، شهادت امام حسن مجتبی(ع) و شهادت امام رضا(ع) بر ضرورت حفظ وحدت و انسجام ملی تأکید و اظهار کرد: ملت ایران برای همه مظلومان و ستمدیدگان عالم یک الگو است؛ اما در این مسیر باید وحدت، اتحاد و انسجام خود را حفظ کنیم.

وی افزود: به اتحاد، انسجام و وحدت، با خوش‌بینی و با اعتماد به همه دست‌اندرکاران عزیز و زحمتکش کشور، این راه عزت، عظمت، شکوه و استقلال را پییمایم و ان‌شاءالله زمینه‌طور حضرت ولی عصر(عج) فراهم کنیم.
تولیت آستان قدس رضوی اضافه کرد: ایجاد یأس، بدبینی و شبیه در ذهن مردم، جز خدمت به دشمن هیچ اثر دیگری ندارد؛ همچنین دشمن را بزرگ کردن، خوب جلوه دادن و پشیمان و بی‌خطر نشان دادن نیز هیچ اثر و خیری برای ملت ایران ندارد و هر دو این رویکردها مردود است.

وی با تأکید بر اینکه ملت ایران باید سرمایه پیوند خود با معارف اهل بیت(ع) را حفظ کند، اظهار کرد: باید همواره روحیه استقامت، در صحنه بودن و دشمن‌ستیزی را حفظ کنیم؛ چراکه هنوز کارهای بسیاری در پیش داریم.

■ پیوند با امام معصوم(ع) عامل استقامت و شجاعت رهبر شهید بود

تولیت آستان قدس رضوی در بخش دیگری از سخنان خود؛ استقامت، دشمن‌ستیزی، شجاعت و مردم‌دوستی رهبر شهیدراناشی از پیوند عمیق ایشان با امام معصوم(ع) دانست و گفت: این فضیلت‌ها فقط به خاطر پیوند آن عبد صالح خدا با امام معصوم(ع) بود؛ ایشان خود، موقیتی، مقام و عنوانشان در خدمت آموزه‌های امام هشتم(ع)، رسول گرامی اسلام(ص) و امیرالمؤمنین(ع) قرار داده بودند.

آیت‌الله مروی با اشاره به آثار شهادت رهبر شهید در جهان، اظهار کرد: تحولی که به برکت شهادت آن عبد صالح خدا در جهان به وجود آمد، فقط در ایران، عراق، میان شیعیان یا حتی مسلمانان نبود؛ بلکه در میان همه ستمدیدگان عالم

روحانه عامل نیک
| مرقد مطهر امام علی بن موسی الرضا(ع) در مشهد در طول قرون متمادی، فراتر از یک کانون زیارتی صرف، به‌عنوان یک بستر تمدن‌ساز و تجلی‌گاه هنرهای آیینی و رفتارهای جمعی هویت‌بخش عمل کرده است. شهادت امام هشتم(ع) نقطه عطفی در تقویم مذهبی شیعیان و به‌ویژه مجاوران این حریم است؛ رویدادی که به واسطه آن، مفاهیمی چون غربت، ولایت‌مداری، میهمان‌نوازی و همبستگی اجتماعی در قالب مناسک عمیقاً نمادین بازتولید می‌شوند. آیین‌های سوگواری در مشهد، آمیزه‌ای از هنر، تاریخ، علق دینی و عواطف پاک مردمی است. در این میان، برخی مناسک به دلیل قدمت تاریخی، پیوند با تشکیلات اداری آستان قدس رضوی و البته حضور فعال طبقات مختلف اجتماعی، اهمیت دوچندان یافته‌اند. در ادامه به استناد به اسناد آرشیوی و روایات معتبر تاریخی، به بررسی سه آیین محوری یعنی «شمع‌گردانی»، «خطبه‌خوانی» و «حماسه عزاداری بانوان محله نوغان» می‌پردازیم تا ابعاد ناشناخته و ساختار اجرایی این مناسک را در این فرصت کوتاه مرور کنیم.

■ شمع‌گردانی؛ مناسک روشنایی در حریم شهبستان‌های عتیق

یکی از باشکوه‌ترین و در عین حال کهن‌ترین آیین‌های عزاداری که در اتمسفر قدسی حرم مطهر رضوی برگزار می‌شود، مراسم شمع‌گردانی است. این آیین که به‌طور ویژه در شب شهادت حضرت ثامن‌الحجج(ع) بر پا می‌شود، تجسم عینی هدایت، روشنایی و ابراز همدردی قدسی خدامان با ولی نعمتی است که در غربت توس به شهادت رسید. در این آیین، سکوت سنگین حرم مطهر با نور ملایم شمع‌ها شکسته می‌شود. خدامان آستان قدس رضوی با شمع‌هایی روشن در دست، دوشادوش یکدیگر در صحن عتیق که امروزه به نام صحن انقلاب اسلامی شناخته می‌شود، و سایر صحن‌های مطهر به صف می‌ایستند. در کانون این حلقه نورانی، حفاظ، قاریان قرآن و مرثیه‌سرایان آستان با در دست داشتن لاله‌ها و شمع‌های روشن، دسته‌جمعی از مقابل صفوف خدامان و مدعوین عبور می‌کنند. این حرکت نمادین، تصویری از تشییع معنوی پیکر امام(ع) را در ذهن تداعی می‌کند. همزمان با این حرکت، خطبه‌خوانی مخصوص شب شهادت آغاز می‌شود؛ خطبه‌ای که در آن پس از حمد و ثنای الهی و درود بر پیامبر(ص) و ائمه معصومین(ع)، نام مبارک حضرت ولی‌عصر(عج) بر زبان‌ها جاری می‌شود.

بررسی‌های تاریخی نشان می‌دهد بر پایی این دست مجالس سوگ و ذکر مصیبت از دیرباز در عمارت‌های مختلف حرم مطهر نظیر دارالضیافه، دارالذکر، دارالحفاظ و

اثر گذاشت و این‌ها به خاطر همان پیوند باطنی و عمیق میان مأموم و امام بود.

وی افزود: به برکت شهادت رهبر شهید انقلاب چه موحی در عالم ایجاد شده است؛ هنوز اول راه هستیم و ان‌شاءالله این موج، کاج ستم را از بین خواهد برد و ستمگران، مستکبران و ظالمان را سرنگون خواهد کرد.

■ ملت ایران در برابر جنایات دشمن، استوارتر شد

تولیت آستان قدس رضوی با تجلیل از مقاومت و استقامت ملت ایران در برابر جنایات دشمن، گفت: هرچه دشمن سختی‌ها، دشواری‌ها و تنگناها را بر ملت ایران افزایش داد و دست به جنایت زد، نه‌تنها کمترین ترزلزل، یأس و ناامیدی در مردم ایجادنشد، بلکه این مصیبت‌ها بر عزم‌راسخ، استقامت و ایمان مردم افزود.

وی با بیان اینکه این روحیه به برکت پیوند مردم با معارف اهل بیت(ع) شکل گرفته است، تأکید کرد: این پیوند را حفظ کنیم و این سرمایه را نگه داریم.

آیت‌الله مروی با اشاره به شهادت رهبر شهید، کودکان میناب، جمعی از مردم و نیروهای نظامی کشور، خاطر‌نشان کرد: مگر می‌توانیم از خون امام شهیدمان، خون دانشمندان عزیزمان، کودکان میناب، مردم عزیز و نظامیان فداکار به این راحتی بگریزم؟ مگر می‌توانیم انتقام نگیریم؟

وی ادامه داد: باید به دشمن حالی کنیم، همان‌طور که تاکنون نیز این حقیقت را به او نشان داده‌ایم، که این گونه نیست که ابرجنایتکاران اگر از امکانات و تجهیزات برتری برخوردار باشند، هر غلطی که اراده کنند بتوانند انجام دهند؛ ما ثابت کردیم چنین چنین نیست و ان‌شاءالله انتقام هم خواهیم گرفت.

تولیت آستان قدس رضوی در مراسم خطبه‌خوانی شب شهادت امام رضا(ع):

وحدت و اعتماد، مسیر عزت و استقلال ملت ایران است

و گفت: ممکن است انسان موقعیت اجتماعی و اقتصادی حداقلی داشته باشد، اما بتواند رشد کند و به معراج برسد؛ او پس قرن‌ی برای مایک حجت والگواست.

■ زیارت، فرصت تطبیق زندگی با آموزه‌های امام رضا(ع) است
وی با بیان اینکه امروز سخنان و آموزه‌های امام رضا(ع) در اختیار ماست، اظهار کرد: ما امام رضا(ع) را با چشم‌ظاهری نمی‌بینیم و سخن حضرت را به صورت معمول نمی‌شنویم، ما باید‌ها و نباید‌هایی که حضرت برای سعادت و خوشبختی ما در دنیا و آخرت بیان فرموده‌اند، در اختیار ماست؛ سؤال این است ما چقدر از این آموزه‌ها می‌دانیم و چقدر به آن‌ها عمل می‌کنیم؟
تولیت آستان قدس رضوی زیارت را فرصتی برای تطبیق روح و زندگی با آموزه‌های امام دانست و گفت: زیارت یعنی روحمان را سیقل بزنیم، قلمبان را پاکیزه کنیم و خود، دل، روح و باطنمان را در این حرم مطهر طهارت ببخشیم؛ آلودگی‌ها را از خود بزداییم و کینه‌ها، نفرت‌ها، حسادت‌ها و ذالت‌های اخلاقی را از وجود خود دور کنیم تا بتوانیم عنوان «زائر حقیقی» را بدست آوریم.

■ روایت آیت‌الله مروی از آخرین زیارت رهبر شهید در حرم مطهر رضوی

آیت‌الله مروی در ادامه با اشاره به آخرین زیارت رهبر شهید در حرم مطهر رضوی، اظهار کرد: حدود دو سال قبل، در مراسم غبارروبی، ایشان مشرف شدند و داخل صریح مطهر قرار گرفتند. پس از پایان زیارت جامعه کبیره و ذکر توسل، با وجود پایان یافتن برنامه، ایشان حدود ۲۰ دقیقه در کنار مرقد شریف جد بزرگوارشان ایستادند و دست به دعا برداشتند.

وی ادامه داد: وقتی حرم مطهر ساکت شد دیگر صدای دعا و زیارت به گوش نمی‌رسید، ایشان فرمودند «باید برویم؟» عرض کردم «اختیار با خودتان است؛ اگر می‌خواهید بمانید، تشریف داشته باشید». باز هم چند دقیقه‌ای ماندند. نمی‌دانم آنجا میان ایشان و حضرت رضا(ع) چه گذشت؛ این مسائل در این حد برای من قابل درک نیست.

تولیت آستان قدس رضوی افزود: چندین بار توفیق حضور در مراسم غبارروبی در محضر ایشان را داشتم، اما این زیارت با همه آن نفعات متفاوت بود؛ چیز دیگری بود. نمی‌دانم آیا ایشان احساس کرده بودند این آخرین زیارتشان است و دیگر قرار نیست بار دیگر به این حرم مطهر مشرف شوند یا نه؛ اما آن زیارت در نهایت آخرین زیارت ایشان شد.

آیت‌الله مروی با اشاره به پیوند عمیق اهل معنا با حضرت رضا(ع)، گفت: این حرم، اهل خوشد را دارد؛ کسانی که با حضرت رضا(ع) ارتباطی عمیق و ناگفتنی پیدا می‌کنند؛ ارتباطی که شاید بسیاری از ما از درک حقیقت آن عاجز باشیم. اهل معنا و اهل باطن، سر و سَرّی با حضرت دارند و حالی حضرت دارند؛ خوش‌ب‌ه حالشان.

حرم مطهر امام شهیدرضی

■ زائر امام رضا(ع) باید در مسیر معرفت و تبعیت از امام حرکت کند

تولیت آستان قدس رضوی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به جایگاه و منزلت زائر حضرت رضا(ع)، گفت: امام رضا(ع) فرمودند «إِنَّ زَوَّارَ قَبْرِی لَأَكْرَمُ الْوُفُودِ عَلَی اللّٰهِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ»؛ زائران قبر من گرامی‌ترین گروه‌هایی هستند که در روز قیامت بر خداوند ارده می‌شوند.

آیت‌الله مروی با تأکید بر اینکه مقام زائر امام رضا(ع) در گرو معرفت و تبعیت از امام است، اظهار کرد: هر اندازه زائر معرفت بیشتری داشته باشد و به آموزه‌های امام عمل کند، مقام او نیز ارجمندتر و ممتازتر خواهد بود.

وی افزود: خداوند متعال لیاقت و شایستگی زائر حضرت رضا(ع) بودن را نصیب ما کرده است، اما نباید به همین مقدار بسنده کنیم؛ باید معرفت خود را افزایش دهیم و به تبع آن، پیروی و تبعیت خود از امام را نیز بیشتر کنیم.

■ قرب به اولیای الهی با تبعیت حاصل می‌شود

تولیت آستان قدس رضوی با استناد به آیه شریفه «إِنَّ أَوْلَی النَّاسِ بِإِذْهِبِهِمِ لِلَّذِینَ آمَنُوا» تصریح کرد: تقرب مکانی یا نسبی به تنهایی قرب حقیقی ایجاد نمی‌کند؛ بلکه باید میان انسان و ولی خدا سنخیت، تشابه و تشاکل وجود داشته باشد و این قرب با معرفت، محبت، تبعیت و پیروی از ولی خدا حاصل می‌شود. وی با اشاره به ماجرای او پس قرن‌ی، افزود: او پس در زمان حیات پیامبر اکرم(ص) زندگی می‌کرد، اما توفیق دیدار ایشان را پیدا نکرد؛ با این حال به دلیل معرفت و عمل به آموزه‌های پیامبر(ص) به مقامی رسید که رسول خدا(ص) مشتاق دیدار او بودند.

آیت‌الله مروی او پس قرن‌ی را الگویی برای انسان مؤمن دانست

بازخوانی جامعه‌شناختی و تاریخی آیین‌های سوگواری در حریم رضوی

تراژدی نور و مویه؛ در سوگ خورشید هشتم

آغاز می‌شود. این گروه در حالی که لاله‌های روشن در دست دارند، پیشاپیش حفاظ آستان حرکت کرده و از مقابل خدمتگزاران، میهمانان رسمی و خیل عظیم زائران عبور می‌کنند. آن‌ها از مقابل کفشداری شماره ۴ صحن انقلاب عبور کرده و پس از طواف معنوی در صحن، دوباره در جایگاه اولیه خود مستقر می‌شوند. از منظر پژوهش‌های تاریخی و با واکاوی اسناد موجود در سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی که قدمت آن‌ها به دوران صفویه و پس از آن بازمی‌گردد، روشنی می‌شود آیین خطبه‌خوانی همواره جایگاهی رسمی در تشکیلات اداری آستان قدس داشته است. منصب «خطیب» یک شغل رسمی دیوانی و مذهبی محسوب می‌شده و واقفان بسیاری در وقف‌نامه‌های خود، بودجه و مقرری خاصی را برای خطیب آستانه پیش‌بینی می‌کردند. براساس این اسناد، قدیمی‌ترین سندی که واژه «باشی» را به عنوان پسوند به شغل خطیب الحاق کرده (خطیب‌باشی)، مربوط به سال ۱۲۶۲ هجری قمری است. همچنین، سندی تاریخی به تاریخ ۱۰۱۰ هجری قمری در دست است که تشکیلات اداری و مالی آستان را در عهد شاه عباس اول صفوی بازگو می‌کند؛ در این سند از شخصیتی به نام «امیر محمد صالح حسینی» به عنوان خطیب رسمی آستانه مقدسه یاد شده که گواهی بر ریشه‌دار بودن این تشریفات در تاریخ مذهبی ایران است.

■ حماسه زنان نوغان؛ پیوند عاطفه، وفاداری و غریب‌نوازی تاریخی

بخش مهمی از هویت تاریخی مشهد و آیین‌های سوگواری آن، در خارج از دیوارهای اداری حرم مطهر و در بطن محلات قدیمی این شهر شکل گرفته است. شاخص‌ترین نماد این پیوند مردمی، آیین سنتی بانوان محله قدیمی نوغان است. این آیین نه تنها یک سوگواری ساده، بلکه سندی زنده از وفاداری، شجاعت زنانه و پیوند عاطفی عمیق مجاوران با امام غریبشان است که پیشینه‌ای فراتر از ۱۲ قرن دارد. بر اساس روایت‌های متواتر تاریخی، پس از شهادت مظلومانه امام رضا(ع) به دست مأمون عباسی، جو خفقان و ترس شدیدی بر منطقه حاکم بود. مأمون تلاش می‌کرد شهادت امام را طبیعی جلوه دهد و از هرگونه تجمع یا سوگواری مردمی جلوگیری کند. در این شرایط بحرانی و